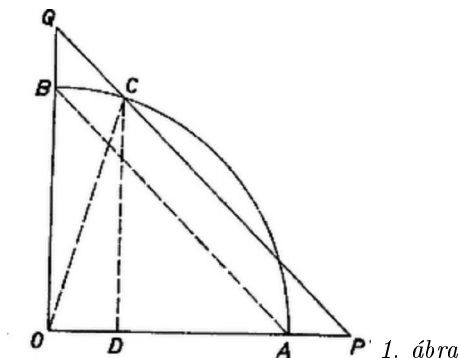

1. feladat. Adott egy negyedkör, amelyet az OA és OB sugarak határolnak. Húzzunk az AB húrral párhuzamos, a negyedkört metsző egyenest és jelöljük ennek a negyedkörrel alkotott egyik metszéspontját C -vel, az OA és OB félegyenesekkel alkotott metszéspontjait pedig P -vel és Q -val. Bizonyítsuk be, hogy

$$(1) \quad AB^2 = PC^2 + QC^2.$$

I. megoldás. Elég megmutatni, hogy a megfelelő összefüggés fennáll a szóban forgó szakaszoknak az OA egyenesen levő vetületére. Ugyanis mindegyik vetület ugyanannyi ad része (esetünkben $1/\sqrt{2}$ -szöröse) az eredeti szakasznak, és így a szakaszokat a vetületekkel helyettesítve (1) mindkét oldala ugyanazzal, a mondott arány négyzetével szorozódik.

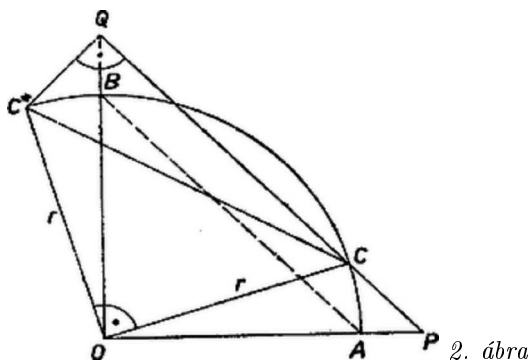

Az AB , CP , CQ szakaszok vetülete $AO = r$, (a kör sugara), DP és DO , továbbá, mivel a CDP háromszög egyenlő szárú, így $DP = DC$, tehát a vetületekre

$$DP^2 + DO^2 = DC^2 + DO^2 = OC^2 = r^2 = OA^2,$$

mivel a CDO háromszög derékszögű. Fennáll tehát a bizonyítandó összefüggés is.

II. megoldás. Forgassuk el a kör középpontja körül a QP szakaszt a C ponttal együtt 90° -kal úgy, hogy a P pont a Q pontba kerüljön, és az elforgatott C pontot jelöljük C^* -gal. Ekkor a C^*CQ háromszög Q -nál fekvő szöge derékszög, és $QC^* = PC$. Másrészt a $C^*OC \angle = 90^\circ$, így $C^*C = r\sqrt{2}$. Eszerint az (1) összefüggés éppen a C^*CQ derékszögű háromszögre felírt Pythagoras-tétel.

Megjegyzés. Állításunk akkor is érvényes, ha megrajzolva a teljes O középpontú, r sugarú kört, az AB -vel párhuzamos szelő ezt a negyedkörtől kívül eső C pontban metszi. Mindkét előbbi megoldás alkalmas ennek bebizonyítására is.

2. feladat. Bizonyítsuk be, hogy az

$$\frac{1}{a-b} + \frac{1}{b-c} + \frac{1}{c-a}$$

kifejezés mindig pozitív, ha a , b és c különböző számok, és közülük az „ a ” a legnagyobb, és a pedig a legkisebb.

I. megoldás. A törteket közös nevezőre hozzuk és összeadjuk. Elvégezve a lehetséges összevonásokat nyerjük, hogy

$$\frac{1}{a-b} + \frac{1}{b-c} + \frac{1}{c-a} = \frac{ab + bc + ca - a^2 - b^2 - c^2}{(a-b)(b-c)(c-a)}.$$

A jobb oldali tört számlálója ilyen alakban írható:

$$-\frac{1}{2}[(a-b)^2 + (b-c)^2 + (c-a)^2].$$

A szögletes zárójelben a négyzetösszeg pozitív, tehát maga a számláló negatív. De a nevező első két tényezője pozitív, a harmadik negatív, ezért a nevező szintén negatív, így a tört értéke pozitív.

II. megoldás. Az $a > b > c$ kikötés miatt az első két tört pozitív, a harmadik negatív. A harmadik tört nevezőjének abszolút értéke $a - c = (a - b) + (b - c)$, az első két nevező összege; eszerint reciproka, vagyis a harmadik tag abszolút értéke kisebb $\frac{1}{a-b}$ és $\frac{1}{b-c}$ mindegyikénél, még inkább kisebb e két tört összegénél.

3. feladat. Bizonyítsuk be, hogy ha

$$(2) \quad p + q + r = 1$$

és

$$(3) \quad \frac{1}{p} + \frac{1}{q} + \frac{1}{r} = 0,$$

akkor

$$(4) \quad a^2 + b^2 + c^2 = (pa + qb + rc)^2 + (qa + rb + pc)^2 + (ra + pb + qc)^2.$$

Megoldás. A jobb oldalon elvégezve a négyzetreemelést, a keletkező 9 négyzetes tag és 9 kettős szorzat így csoportosítható:

$$(5) \quad \begin{aligned} & a^2(p^2 + q^2 + r^2) + b^2(p^2 + q^2 + r^2) + c^2(p^2 + q^2 + r^2) + \\ & + 2ab(pq + qr + rp) + 2bc(pq + qr + rp) + 2ca(pq + qr + rp). \end{aligned}$$

A feltételi egyenlőségekből meghatározzuk a $p^2 + q^2 + r^2$ négyzetösszeg és a $pq + qr + rp$ szorzatösszeg értékét. Miután (3) értelmében p , q és r egyike sem nulla, (3)-at végigszorozhatjuk pqr -rel:

$$(6) \quad qr + rp + pq = 0.$$

Továbbá emeljük négyzetre (2)-t:

$$p^2 + 2pq + q^2 + 2pr + 2qr + r^2 = 1.$$

Ámde a bal oldalon a kettős szorzatok összege (6) szerint 0, így

$$(7) \quad p^2 + q^2 + r^2 = 1.$$

(6) és (7) értékét behelyettesítve (5)-be, ott a négyzetes tagok együtthatója 1, a kettős szorzatok pedig kiesnek, és így a kifejezés azonosan egyenlő (4) bal oldalával.

Lőrincz Pál